

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Sect. I. Qvænam adoratio humanitati Christi debeatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

CAPVT VIII.

*De adoratione Christo Domino debita
nec non de veneratione sanctissimæ Ma-
tricius, ceterisque Sanctis, ac eorum
reliquiis & imaginibus ex-
hibenda.*

SECTIO I.

*Quenam adoratio humanitati Christi Do-
mini debeat.*

Ad clariorem eorum, quæ dicenda sunt, intelligenti-
tiam, notandum 1. est ex S. Doctore 2. 2. q. 84.
& 103. inter laudem, honorem, & adorationem
hoc esse discriminis; quod laus sit quædam excellentiæ
stificatio, quæ in verbis consistit; honor etiam in factis
alijs signis externis. Adoratio vero præter illam testifi-
cationem excellentiæ, includit essentialiter submissionem
aliquam erga id, quod adoratur, in quo differt à laude,
honore, siquidem laudamus & honoramus etiam æqua-
les vel inferiores, non adoramus verò nisi superiores
vnde adoratio definitur à S. Damasc. orat. 3. cap. 4. *Ad
mi cudentu, demissi, & humili, significatio.*

Notandum 2. ad completum actum adorationis
ex parte hominis requiri: 1. vt intellectus agnoscat ex-
cellentiam eius, qui adoratur: 2. vt voluntas internam
erga eundem affectum concipiat: 3. denique, vt aliquo
exteriori actu submissionem illam protestetur.

Notandum 3. duplicem in vniuersum esse adora-
tionem, sicut duplex excellentia est, ratione, cuius pote-

aliquis nobis esse superior; vna increata, altera creata: adoratio illa, quæ ratione increatæ excellentiæ defertur, vñ in Ecclesia communiter recepto Latria vocatur, quo vocabulo significatur cultus ille religiosus, qui soli Deo debetur, in signum & protestationem supremi dominij, quod in res, omnes creatas obtinet, sicque sumitur in scriptura, in qua falsorum Deorum cultus nomine idololatriæ exprimitur (Act. 17. *Videns idololatriam deditam civitatem*) & falsorum Deorum cultores idololatræ vocantur (1. Cor. 10. *Neque idololatræ efficiamini*) eò, quòd cultum illum latriæ qui soli Deo debetur, ad idola transferrent: & eodem etiam sensu illud latriæ vocabulum sumitur in 7. Synodo generali act. 3. 4. & 6. & in Conc. Trid. sess. 13. c. 5. & apud S. Bas. in cap. 1. It. & S. Aug. lib. 10. de civit. c. 1. & lib. 15. cont. Faust. c. 9. Imò & ipsa vox adorationis passim ex communi vsu iam recepta est ad significandum illum cultum, qui soli Deo debetur, vnde dicimus solum Deum esse adorandum.

Cultus autem ille religiosus, qui ob creatam excellentiam defertur, communiter Dulia vocatur, quo nomine ex vsu Ecclesiæ significatur seruitus & submissio, non qualibet abiecta & vilis, qualis est mancipiorum; neque etiam honoraria & politica, qualis est subditorum erga principes; & inferiorum erga superiores; sed religiosa & pia, quæ scilicet sanctis defertur ab eorum virtutem & sanctitatem. Et quoniam inter sanctos varij, & inæquales sunt gradus sanctitatis, ideo ijs, qui meritis ac virtutibus insigniores fuerunt, specialis aliquis honor defertur, qui ex communi vsu Hyperdulix nomine significatur; quo quidem honoris genere sanctissimam Virginem Deiparam præ alijs omnibus sanctis colendam esse, orthodoxi omnes vnanimiter consentiunt.

Notandum 4. discerni non posse ex actu exteriori, vtrum cultus qui defertur, latriæ sit, vel Dulix; iisdem enim actibus & signis externis quibus Deum adoramus, Sanctos etiam sapissime colimus; sicut enim Deo, sic &

P

illis

illis caput aperimus, genua flectimus, &c. Quare hoc interno voluntatis affectu discernendum est: si enim exterior ille v. g. genuflexionis actus dirigatur ad profandam infinitam Dei supra omnes creaturas eminentiam, nostramque omnimodam ab illo dependentiam, rit adorationis seu patriæ actus; si verò illa genuflexio intendamus cultum religiosum alicui Sancto ob eius virtutes, vel gloriam deferre, erit actus duliz.

His prenotatis, pro quaestionis propositæ resolutione dicendum est Christi Domini humanitatem Verbo diuino hypostaticè vnitam, eadem adoratione patriæ, quæ ipsi Verbo diuino debetur, esse adorandam. Ita S. Theo.

1. part. q. 25. a. 1.

Probat in primis ex Conc. Ephes. can. 8. vbi definitur, Christum hominem Deum vna esse adoratione adorandum, quòd S. Cyril. qui huic Conc. nomine summus Pontificis præfuit, clariùs explicauit lib. 1. de fide aduerginas, vbi docet: *In Christo non esse vnã naturã, quæ adoretur; & alterã, quæ non adoretur; sed vtramque simul orari vnica adoratione*: Item ex 2. Synodo gener. collat. can. 9. *Si quis duas adorationes introducit, & non vna adoratione Verbum incarnatum cum propria carne adorat, anathema*

Probat 2. ex S. Ambr. lib. 3. de Spiritu Sancto cap. 1. vbi explicans illa verba Pf. 98. (*adorate scabellum pedum eius*) Per scabellum, inquit, terra intelligitur, per terram autem caro Christi, quam hodie quoque in mysterijs adoramus, & quæ Apostoli in Domino Iesu adorauerunt; neque enim diuisus est Christus: & S. Aug. enarratione in eundem Pf. Exponit inquit, Scriptura quid sit scabellum pedum eius dicit; terra autem scabellum pedum meorum: anceps factus sum, timeo adorare terram, ne damnet me qui fecit calum & terram, &c. Et sic eheuans conuerto me ad Christum, & inuenio, quomodo sine impudenter adoretur terra; suscepit enim terram de terra, quia caro terra est, & de carne Mariæ carnem accepit; & quia in ipsa carne in hoc ambulauit, ipsamque carnem nobis manducandam ad salutem dedit; nemo autem illam carnem manducat, nisi prius adorauerit: inuenitur est quomodo adoretur scabellum pedum Dei.

mini, & non solum non peccemus adorando, sed peccemus non adorando.

Objicies, soli Deo deberi adorationem & latriæ cultum, humanitatem autem Christi quantumvis unitam hypostaticè Deo, Deum tamen non esse. Resp. duplicem esse adorationem; vnâ absolutam, quæ fit propter excellentiâ inexistentem illi qui adoratur, seu quando aliquid adoratur propter se; alteram verò respectiuam, quando aliquid adoratur propter aliud, seu propter excellentiam inexistentem alteri ad quod habet specialem ordinem & habitudinem: & primo quidem genere adorationis adorari debere Christi diuinitatem, imò ipsum Christum; cùm per hoc nomen connotetur diuinum suppositum, quod propter se & ratione propriæ increatæ excellentiæ adorari debet. Secundo verò adorationis genere humanitatem eius adorandam esse, hoc est non propter se, sed propter Verbum diuinum cui coniuncta est, non accidentaliter, sed vera substantiali & hypostatica vnione; sicque humanitatem Christi honore diuino affici debere affirmant sancti Patres, vt S. Athanas. lib. de Incarn. Christi pagina 6. vbi de corpore Christi loquens ait, *Illud diuina adoratione coli, quia increati corpus factum est:* & S. Aug. ser. 58. de Verb. Dom. Ego, inquit, *Dominicam carnem imò perfectam in Christo humanitatem propterea adoro, quod à diuinitate suscepta, atque Deitati vnita est.*

Quares, vtrum humanitas Christi Domini per se præcisè sumpta & considerata solum secundum excellentiam aliquam creatam, quæ ipsi inest, puta ratione gratiæ sanctificantis, aut virtutum, debeat cultu latriæ, an aliquo alio adorari? Resp. ex S. Thom. q. 25. a. 2. ad 1. humanitati Christi Domini vt sic, non deberi latriæ cultum, sed tantum hyperdulia; quia in illa hypothesi nihil in ea consideratur nisi creatum, quod proinde latriæ cultu adorari non debet.

Quamuis autem speculatiuè hoc verum sit, sapienter tamen monet Philip. Gamèch. ad præfatam q. 25. mortaliter & practicè loquendo, istas præcisiones & abstra-

tionem non esse admittendas, sed Christum perpetuo adorandum supremo patriæ cultu, cum verè & à parte sit semper homo Deus; istamque quæstionem non metaphysicè, sed moraliter ac Theologicè esse tractandam nec ludendum in rebus tanti momenti, ne fortè occasus vel scandali vel erroris aliquibus præbeatur. Adde quod Ecclesia nusquam solet humanitatem Christi hoc modo spectatam venerari, sed semper tanquam coniunctam unitam Verbo diuino adorare; vnde S. Athan. orat. contra Arianos. *Adoraturi; inquit, non seponimus verbum à car-*

SECTIO II.

Quomodo Sancti à nobis colendi sint.

Cum (vt ait S. Hieron. epist. 53. ad Riparium) *Hominum seruorum redundet ad Dominum, & ad gloriam Christi summi totius Ecclesiæ capitis pertineat venerari membris eius nobilioribus exhibita; ideo post explanationem eorum quæ ad humanitatis ipsius adorationem pertinent, agendum est de cultu ipsis Sanctis debito.*

Dicendum igitur i. Sanctis tam Angelis quàm hominibus æternam gloriã in cælo perfruentibus cultum aliquem sacrum & religiosum esse reddendum, longè quidem minorem eo, qui Deo debetur, sed tamen maiorem cetero illo ciuili & politico, qui hominibus quantæcunque dignitatis in hac vita defertur.

Probatur i. ex scriptura: Gen. 18. & 19. vbi Abraham & Loth dicuntur Angelis sibi apparentibus honorem aliquem singularem & religiosum detulisse; idem dicitur de Iosue cap. 5. & de patre ac matre Samsonis Iudic. 13.

Probatur 2. ex sanctis Patribus, qui id ynanimiter dicunt vt S. Greg. Nyssen. orat. in S. Theodorum marty. *Cui rogum, inquit, talis honor habetur? quis ex ijs, qui supermodum inter homines excellere visi sunt, tali memoria celebratur? quis Imperatorum adeo decantatus, vt hic miles pauper? &c.* S. Damasc. lib. 4. de fide c. 16. *An non honorandi,*